

Perustuslakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaalilain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaalilain muuttamisesta (HE 16/2016 vp): Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Jussi Aaltonen, oikeusministeriö
- johtaja Markku Jokisipilä, eduskuntatutkimuksen keskus, Turun yliopisto
- professori Mikael Hidén
- professori Olli Mäenpää
- ministeri Lauri Tarasti

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi vaalilakiin säännös vaaliviranomaisten velvollisuudesta toimia puolueettomasti ja vaaliviranomaisten esteellisyyden arviointia selkeyttäviä säännöksiä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan vaalilakia muutettavaksi siten, että ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimikunnan jäsenenä tai varajäsenenä, vaalitoimitsijana eikä vaaliavustajana. Esityksessä ehdotetaan myös vaalilain vaalipiirejä koskevan sääntelyn tarkistamista vastaamaan vuoden 2016 alussa voimaan tulleita kuntajaon muutoksia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2016.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Valiokunnan mietintö PeVM 1/2016 vp

Vaalilautakunta

Vaalilain 16 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan muun muassa vaalilautakunnan jäseniin ja varajäseniin ei sovelleta hallintolain esteellisyyttä koskevia säännöksiä. Ehdokkaan tai ehdokkaan läheisen mahdollisuutta toimia vaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei hallituksen esityksessä ehdoteta rajoitettavaksi.

Vaalilain 15 §:n 1 momentin mukaan kutakin äänestysaluetta varten asetetaan vaalilautakunta. Lautakunnan tehtävänä on huolehtia äänestyksen järjestämisestä vaalipäivänä ja alustavasta ääntenlaskennasta. Vaalilautakunnan tehtävien hoitamista voidaan kuvata lähinnä tosiasialliseksi hallintotoiminnaksi.

Ehdotettu sääntely on merkityksellistä perustuslain 21 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin hyvän hallinnon takeisiin kuuluvan puolueettomuusvaatimuksen kannalta. Puolueettomuusvaatimusta hallintotoiminnassa konkretisoivat hallintolain 6 §:n sääntely hallinnon oikeusperiaatteista ja 27—30 §:n esteellisyyssäännökset.

Vaalien toimeenpanossa kysymykset puolueettomuudesta on enimmäkseen ratkaistu muusta hallintotoiminnasta poikkeavasti. Vaalilain 15 §:n 2 momentin mukaan vaalilautakunnan jäsenten ja varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa asianomaisessa vaalipiirissä edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita puoluekisteriin merkittyjä puolueita. Kuntavaaleissa jäsenten ja varajäsenten tulee edustaa kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä.

Käytännössä vaalilautakuntien puolueettomuudesta huolehditaan eri puolueista tai äänestäjäryhmistä valittujen keskinäisellä valvonnalla. Ottaen huomioon vaalilautakuntien tehtävien teknisluonteisuus ja lautakuntien kokoonpano on perustuslakivaliokunnan mielestä hyvin epätodennäköistä, että vaalilautakunnan jäsenellä olisi mahdollisuus vaikuttaa vaalin tulokseen. Vaalimenettelyn tulee kuitenkin vaikuttaa myös ulkopuolisen tarkkailijan näkökulmasta puolueettomalta ja asianmukaiselta. Tällaisen objektiivisen puolueettomuuden kannalta vailla merkitystä ei valiokunnan käsityksen mukaan ole se seikka, että vaalilautakunnan jäsenet ovat äänestyspaikoilla välittömästi tekemisissä äänestäjien kanssa. Lisäksi yleisesti arvioituna puolueettomuusvaatimuksen ja esteellisyyssäätöjen merkitys ei ole ainakaan vähentynyt nykyisen vaalilain säätämisen jälkeen.

Ehdotetun sääntelyn perusteluissa on viitattu vaalilain säätämistä koskevaan hallituksen esitykseen (HE 48/1998 vp, s. 26), jossa tarvetta ehdokkaan mahdollisuudelle toimia vaalilautakunnan jäsenenä ja varajäsenenä perusteltiin muun muassa sillä, että vaalilautakuntiin saattaisi olla vaikeaa löytää riittävän taidokasta ja kokenutta henkilöstöä, jos ehdokkaita ei tarvittaessa voitaisi käyttää jäseninä tai varajäseninä.

Ensimmäisissä vaalilain säätämisen jälkeen toimitetuissa eduskuntavaaleissa, vuonna 1999, äänestysalueita oli yhteensä 3 314. Vuoden 2015 eduskuntavaaleissa äänestysalueita oli 2 142. Äänestysalueiden määrä on siten vähentynyt 1 172:lla. Vähennys merkitsee, että vaalilautakuntiin tarvittavien jäsenten ja varajäsenten yhteenlaskettu määrä koko maassa on mainittuna aikana vähentynyt noin 9 500:lla.

Valiokunnan mietintö PeVM 1/2016 vp

Perustuslakivaliokunnan saaman selvityksen mukaan vaalilautakuntien jäsenten rekrytoinnissa on joissakin vaaleissa ollut ongelmia, erityisesti suuremmissa kaupungeissa. Valiokunnan mielestä ajoittain esiintyneet käytännön hankaluudet eivät kuitenkaan ole riittävä peruste sellaiselle poikkeamiselle hallintotoiminnan puolueettomuusvaatimuksesta, jota nyt ehdotettu sääntely merkitsisi. Valiokunta ehdottaa, että vaalilakiin lisätään säännös siitä, ettei ehdokas voi toimia vaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä.

Vaalipiirilautakunta ja kunnan keskusvaalilautakunta

Vaalilain vaalipiirilautakuntaa ja kunnan keskusvaalilautakuntaa koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi niin, että lain 12 ja 14 §:ään lisätään viittaukset hallintolain esteellisyysääntelyyn. Viittaukset ovat informatiivisia, mutta niillä voidaan nähdä olevan myös oikeustilaa selkeyttävä vaikutus. Perustuslakivaliokunta pitää ehdotettua sääntelyä perusteltuna.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

15 §. Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta. Edellä yleisperusteluissa esitettyyn viitaten valiokunta ehdottaa 15 §:n 3 momenttiin lisättäväksi säännöksen siitä, ettei ehdokas voi olla vaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä.

73 §. Avustaja. Valiokunta ehdottaa 73 §:n 4 momenttiin lisättäväksi selvyyden vuoksi maininnan siitä, ettei ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa voi olla äänestäjän valitsemana avustajana. Näin ollen äänestäjän itsensä valitsemaa avustajaa koskevat samat rajoitukset kuin vaaliavustajaa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Perustuslakivaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 16/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

vaalilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

Valiokunnan mietintö PeVM 1/2016 vp

muutetaan vaalilain (714/1998) 5, 12, 14–17, 58 ja 73 §, sellaisina kuin niistä ovat 5 § laissa 563/2015, 14 § ja 58 §:n suomenkielinen sanamuoto osaksi laissa 563/2015, 15 ja 16 § laeissa 496/2013 ja 563/2015 sekä 17 § laissa 496/2013, sekä
lisätään lakiin uusi 9 a § seuraavasti:

5 §

Vaalipiirit eduskuntavaaleissa

Eduskuntavaaleja varten maa on jaettu maakuntajaon pohjalta seuraaviin vaalipiireihin:

- 1) Helsingin vaalipiiri, johon kuuluu Helsingin kaupunki;
- 2) Uudenmaan vaalipiiri, johon kuuluvat Askolan, Espoon, Hangon, Hyvinkään, Inkoon, Järvenpään, Karkkilan, Kauniaisten, Keravan, Kirkkonummen, Lapinjärven, Lohjan, Loviisan, Myrskylän, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten, Porvoon, Pukkilan, Raaseporin, Sipoon, Siuntion, Tuusulan, Vantaan sekä Vihdin kunnat;
- 3) Varsinais-Suomen vaalipiiri, johon kuuluvat Auran, Kaarinan, Kemiönsaaren, Koski Tl:n, Kustavin, Laitilan, Liedon, Loimaan, Marttilan, Maskun, Mynämäen, Naantalın, Nousiaisten, Oripään, Paimion, Paraisten, Pyhärannan, Pöytyän, Raision, Ruskon, Salon, Sauvon, Someron, Taivassalon, Turun, Uudenkaupungin sekä Vehmaan kunnat;
- 4) Satakunnan vaalipiiri, johon kuuluvat Euran, Eurajoen, Harjavallan, Honkajoen, Huittisten, Jämijärven, Kankaanpään, Karvian, Kokemäen, Luvian, Merikarvian, Nakkilan, Pomarkun, Porin, Rauman, Siikaisten, Säkylän sekä Ulvilan kunnat;
- 5) Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiri, johon kuuluvat Brändön, Eckerön, Finströmin, Föglön, Getan, Hammarlandin, Jomalan, Kumlingen, Kökarin, Lemlandin, Lumparlandin, Maarianhaminan, Saltvikin, Sottungan, Sundin sekä Vårdön kunnat;
- 6) Hämeen vaalipiiri, johon kuuluvat Asikkalan, Forssan, Hartolan, Hattulan, Hausjärven, Heinolan, Hollolan, Humppilan, Hämeenlinnan, Janakkalan, Jokioisten, Kärkölän, Lahden, Lopen, Orimattilan, Padasjoen, Riihimäen, Sysmän, Tammelan sekä Ypäjän kunnat;
- 7) Pirkanmaan vaalipiiri, johon kuuluvat Akaan, Hämeenkyrön, Ikaalisten, Juupajoen, Kangasalan, Kihniön, Lempäälän, Mänttä-Vilppulan, Nokian, Oriveden, Parkanon, Pirkkalan, Punkalaitumen, Pälkäneen, Ruoveden, Sastamalan, Tampereen, Urjalan, Valkeakosken, Vesilahden, Virtain sekä Ylöjärven kunnat;
- 8) Kaakkois-Suomen vaalipiiri, johon kuuluvat Enonkosken, Haminan, Heinäveden, Hirvensalmen, Iitin, Imatran, Joroisten, Juvan, Kangasniemen, Kotkan, Kouvolan, Lappeenrannan, Lemmin, Luumäen, Miehikkälän, Mikkelin, Mäntyharjun, Parikkalan, Pertunmaan, Pieksämäen, Puumalan, Pyhtään, Rantasalmen, Rautjärven, Ruokolahden, Savitaipaleen, Savonlinnan, Sulkavan, Taipalsaaren sekä Virolahden kunnat;
- 9) Savo-Karjalan vaalipiiri, johon kuuluvat Iisalmen, Ilomantsin, Joensuun, Juankosken, Juuan, Kaavin, Keitele, Kiteen, Kiuruveden, Kontiolahden, Kuopion, Lapinlahden, Leppävirran, Lieksan, Liperin, Nurmeksen, Outokummun, Pielaveden, Polvijärven, Rautalammin, Rautavaaran, Rääkkylän, Siilinjärven, Sonkajärven, Suonenjoen, Tervon, Tohmajärven, Tuusniemen, Valtimon, Varkauden, Vesannon sekä Vieremän kunnat;
- 10) Vaasan vaalipiiri, johon kuuluvat Alajärven, Alavuden, Evijärven, Halsuan, Ilmajoen, Isojoen, Isokyrön, Kannuksen, Karijoen, Kaskisten, Kauhajoen, Kauhavan, Kaustisen, Kokkolan, Korsnäsän, Kristiinankaupungin, Kruunupyyn, Kuortaneen, Kurikan, Laihian, Lappajärven, Lapuan, Lestijärven, Luodon, Maalahden, Mustasaaren, Närpiön, Pedersören kunnan, Perhon, Pie-

Valiokunnan mietintö PeVM 1/2016 vp

tarsaaren, Seinäjoen, Soinin, Teuvan, Toholammin, Uusikaarlepyyn, Vaasan, Vetelin, Vimpelin, Vöyrin sekä Ähtärin kunnat;

11) Keski-Suomen vaalipiiri, johon kuuluvat Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Jämsän, Kannonkosken, Karstulan, Keuruun, Kinnulan, Kivijärven, Konneveden, Kuhmoisten, Kyyjärven, Laukaan, Luhangan, Multian, Muuramen, Petäjäveden, Pihtiputaan, Saarijärven, Toivakan, Uuraisten, Viitasaaren sekä Äänekosken kunnat;

12) Oulun vaalipiiri, johon kuuluvat Alavieskan, Haapajärven, Haapaveden, Hailuodon, Hyrynsalmen, Iin, Kajaanin, Kalajoen, Kempeleen, Kuhmon, Kuusamon, Käsämsäen, Limingan, Lumijoen, Merijärven, Muhoksen, Nivalan, Oulaisten, Oulun, Paltamon, Pudasjärven, Puolangan, Pyhäjoen, Pyhäjärven, Pyhännän, Raahen, Reisjärven, Ristijärven, Sievin, Siikajoen, Siikalatvan, Sotkamun, Suomussalmen, Taivalkosken, Tyrnävän, Utajärven, Vaalan sekä Ylivieskan kunnat;

13) Lapin vaalipiiri, johon kuuluvat Enontekiön, Inarin, Kemin, Kemijärven, Keminmaan, Kitilän, Kolarin, Muonion, Pelkosenniemen, Pellon, Posion, Ranuan, Rovaniemen, Sallan, Savukosken, Simon, Sodankylän, Tervolan, Tornion, Utsjoen sekä Ylitornion kunnat.

2 luku

Vaaliviranomaiset

9 a §

Vaaliviranomaisen puolueettomuus

Vaaliviranomaisen on tehtävässään toimittava puolueettomasti.

12 §

Vaalipiirilautakunnan työskentely

Vaalipiirilautakunta on päätösvaltainen viisijäsenisenä. Jos jäsen tai varajäsen on kuollut tai saanut vapautuksen toimestaan, on hänen sijaansa jäljellä olevaksi toimikaudeksi valittava uusi jäsen tai varajäsen.

Vaalipiirilautakunnan jäsenen ja varajäsenen esteellisyydestä säädetään hallintolain (434/2003) 27–30 §:ssä.

Vaalipiirilautakunta ottaa itselleen sihteerin ja muun tarvittavan henkilöstön. Se päättää muiden kuin sen kokouksiin tässä laissa tarkoitettujen tehtäviensä vuoksi osallistumaan oikeutettujen henkilöiden läsnäolo- ja puheoikeudesta kokouksissaan.

Vaalipiirilautakunnan kokouksissa pidetään pöytäkirjaa. Pöytäkirjan ja lautakunnan toimituskirjat allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri.

Valiokunnan mietintö PeVM 1/2016 vp

14 §

Kunnan keskusvaalilautakunnan työskentely

Kunnan keskusvaalilautakunta on päätösvaltainen viisijäsenisenä. Jos varajäsen on kuollut taikka estynyt tai esteellinen, saa kunnanhallitus tarvittaessa määrätä väliaikaisen varajäsenen.

Kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenen ja varajäsenen esteellisyydestä säädetään hallintolain 27–30 §:ssä.

Kunnan keskusvaalilautakunta ottaa itselleen sihteerin ja muun tarvittavan henkilöstön. Se päättää muiden kuin sen kokouksiin tässä laissa tarkoitettujen tehtäviensä vuoksi osallistumaan oikeutettujen henkilöiden läsnäolo- ja puheoikeudesta kokouksissaan.

Kunnan keskusvaalilautakuntaan ei sovelleta kuntalaissa tarkoitettua hallintosäännön määräyksiä kunnanhallituksen edustajan ja kunnanjohtajan tai pormestarin läsnäolo- ja puheoikeudesta kokouksissa eikä oikeudesta ottaa asia ylemmän toimielimen käsiteltäväksi.

15 §

Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta

Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava:

1) kutakin äänestysaluetta varten vaalilautakunta, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme; sekä

2) laitoksessa toimitettavaa ennakkoäänestystä varten yksi tai useampi vaalitoimikunta, joihin kuhunkin kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme.

Sekä vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäsenten että niiden varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa asianomaisessa vaalipiirissä edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita puoluekisteriin merkittyjä puolueita. Kuntavaaleissa jäsenten ja varajäsenten tulee kuitenkin edustaa kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Vaalilautakunnan varajäsenet ja vaalitoimikunnan varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan.

Ehdokas ei voi olla vaalilautakunnan jäsenenä eikä varajäsenenä. Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimikunnan jäsenenä eikä varajäsenenä. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien nimet ja yhteystiedot on ilmoitettava kunnan keskusvaalilautakunnalle.

16 §

Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan työskentely

Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta ovat päätösvaltaisia kolmijäsenisinä.

Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäseniin ja varajäseniin ei sovelleta hallintolain esteellisyyttä koskevia säännöksiä.

Valiokunnan mietintö PeVM 1/2016 vp

Vaalilautakunta nimeää vaalipäivän äänestystä varten yhden tai useamman vaaliavustajan. Vaaliavustajasta säädetään 73 §:ssä. Vaalilautakunta voi ottaa avustavaa henkilöstöä äänestyslippujen laskemista ja järjestämistä varten sekä 77 §:ssä tarkoitettua äänioikeusrekisterin ja muiden oikeusministeriön tietojärjestelmien käyttämistä varten.

Vaalilautakuntaan ja vaalitoimikuntaan ei sovelleta kuntalaissa tarkoitetun hallintosäännön määräyksiä pöytäkirjan laatimisesta, tarkastamisesta ja tiedoksi antamisesta, asian jatkokokoukseen siirtämisestä, kunnanhallituksen edustajan ja kunnanjohtajan tai pormestarin läsnäolosta ja puheoikeudesta kokouksissa, viranhaltijaesittelystä, menettelystä otettaessa asia ylemmän toimielimen käsiteltäväksi eikä kunnan taloudesta.

17 §

Vaalitoimitsijat

Ennakköäänestyksestä kotimaan yleisessä ennakköäänestyspaikassa, Suomen edustustossa ja suomalaisessa laivassa sekä kotiaäänestyksestä huolehtivat vaalitoimitsijat. Kussakin kotimaan yleisessä ennakköäänestyspaikassa on oltava ainakin kaksi vaalitoimitsijaa. Muissakin ennakköäänestyspaikoissa vaalitoimitsijoita voi tarvittaessa olla kaksi tai useampia.

Vaalitoimitsijat kotimaan yleiseen ennakköäänestyspaikkaan ja kotiaäänestykseen määrää kunnan keskusvaalilautakunta. Muutoin vaalitoimitsijoina ovat:

- 1) Suomen edustustossa sen päällikkö tai hänen nimeämänsä henkilö;
- 2) suomalaisessa laivassa sen päällikkö tai hänen määräämänsä laivassa palveleva henkilö.

Ennakköäänestystä kotimaan yleisessä ennakköäänestyspaikassa toimitettaessa vähintään kahden vaalitoimitsijan on oltava yhtä aikaa saapuvilla. Muissa ennakköäänestyspaikoissa, joihin vaalitoimitsijoita on nimetty tai määrätty kaksi tai useampia, riittää, että ennakköäänestystä toimitettaessa on saapuvilla yksi vaalitoimitsija. Kunkin yksittäisen kotiaäänestyksen toimittamisesta huolehtii yksi vaalitoimitsija.

Ehdokas tai hänen puolionsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimitsijana. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä. Vaalitoimitsijaan ei sovelleta hallintolain esteellisyyttä koskevia säännöksiä.

Suomen edustustossa tai suomalaisessa laivassa ehdokas tai ehdokkaana olevan henkilön edellä tarkoitettu läheinen voi kuitenkin olla vaalitoimitsijana, mikäli vaalitoimitsijaksi soveltuvaa muuta henkilöä ei ole saatavilla ja ennakköäänestyksen toimittaminen siitä syystä muutoin estyi.

58 §

Äänestäminen ennakköäänestyksessä

Äänestäjällä on oikeus äänestää eduskuntavaaleissa ja kuntavaaleissa sen vaalipiirin tai kunnan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta, jossa äänestäjä on asianomaisissa vaaleissa merkitty äänioikeutetuksi, europarlamenttivaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta ja presidentinvaalissa ehdokasluettelossa olevaa ehdokasta.

Valiokunnan mietintö PeVM 1/2016 vp

Äänestäjän on niin selvästi merkittävä äänestyslippuun sen ehdokkaan numero, jonka hyväksi hän antaa äänensä, ettei voi syntyä epätietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Merkintä on tehtävä äänestyskopissa tai muutoin siten, että vaalisalaisuus säilyy.

Äänestäjän pyynnöstä on vaalitoimitsijan tai vaalitoimikunnan jäsenen avustettava häntä äänestämisessä. Henkilö, jonka kyky tehdä äänestysmerkintä on olennaisesti heikentynyt, saa käyttää äänestyksessä apuna valitsemaansa avustajaa. Ehdokas tai hänen puolionsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla avustajana. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä. Avustaja on velvollinen tunnollisesti täyttämään äänestäjän osoitukset sekä pitämään salassa äänestyksen yhteydessä saamansa tiedot.

73 §

Avustaja

Jokaisella äänestyspaikalla tulee olla saapuvilla vaalilautakunnan nimeämä, asianmukaisin tunnusmerkein tai -merkinnöin osoitettu vaaliavustaja, joka äänestäjän pyynnöstä avustaa häntä merkinnän tekemisessä äänestyslippuun.

Äänestäjällä, joka haluaa käyttää vaalilautakunnan jäsentä avustajana äänestysmerkinnän tekemisessä, on siihen oikeus, jollei se viivytä äänestystä. Vaalilautakunnan jäsenestä on silloin voimassa, mitä vaaliavustajasta on säädetty.

Henkilö, jonka kyky tehdä äänestysmerkintä on olennaisesti heikentynyt, saa käyttää äänestysmerkinnän tekemisessä apuna valitsemaansa avustajaa.

Ehdokas tai hänen puolionsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaaliavustajana **eikä äänestäjän valitsemana avustajana**. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.

Avustaja on velvollinen tunnollisesti täyttämään äänestäjän osoitukset sekä pitämään salassa äänestyksen yhteydessä saamansa tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 14.4.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Annika Lapintie vas
jäsen Simon Elo ps
jäsen Maria Guzenina sd
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Antti Häkkänen kok
jäsen Ilkka Kantola sd
jäsen Kimmo Kivelä ps (osittain)

Valiokunnan mietintö PeVM 1/2016 vp

jäsen Antti Kurvinen kesk
jäsen Markus Lohi kesk (osittain)
jäsen Leena Meri ps
jäsen Ulla Parviainen kesk
jäsen Wille Rydman kok
jäsen Ville Skinnari sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Liisa Vanhala